

Consultatie Waterschappen

Het wetsontwerp vloeit voort uit het rapport van de Adviescommissie Geborgde zetels bij de waterschappen. In de historische ontwikkeling van de waterschappen is het voorstel om deze zetels af te schaffen een logisch en uiteindelijk onvermijdelijk vervolg op eerdere stappen. Geleidelijk worden de waterschappen getransformeerd van een historisch samenwerkingsverband van zakelijk belanghebbenden naar een volledig democratisch samengesteld bestel. Voor de meeste waterschappen geldt al dat meer dan driekwart van de zetels via algemene verkiezingen wordt ingevuld. Tegenstanders van de afschaffing van geborgde zetels doen in hun commentaren net alsof die 23 (in mijn waterschap) gekozen vertegenwoordigers een beetje partijpolitiek zitten te spelen, terwijl de zeven geborgden dankzij hun kennis van zaken het echte werk doen. Dat is een beledigende karikatuur van de werkelijkheid, en gezien de getalsverhoudingen weten organisaties als de LTO en VNO dat natuurlijk ook zelf wel. De werkelijkheid is dat alle algemeen bestuursleden hun werk met kennis van zaken en inzet doen. De werkelijkheid is ook dat het huidige model het voor agrarische en andere bedrijven mogelijk maakt om op drie manieren vertegenwoordigd te zijn, zodat zij met wel heel veel nadruk hun belangen kunnen verdedigen. Voor hen geldt dat hun belangen worden ingebracht via de geborgden, via eigen lijsten en via de lijsten van politieke partijen die zetels hebben veroverd. De wereld vergaat niet als één van deze routes wegvalt.

Waarom is het moment nabij dat de laatste stap op weg naar een volledig democratisch gekozen algemeen bestuur moet worden ingeslagen? De vraagstelling aan de Commissie Boelhouwer geeft het al aan: de waterschappen zijn niet meer alleen de technische organisaties die het water eerlijk verdelen, dijken en gemalen bouwen en vuil water zuiveren. Die tijd is voorbij. De waterschappen zijn volop bezig om mee te denken en voor te sorteren op de klimaatontwikkelingen.

Energiebesparing, biodiversiteit, bijdragen aan de diversiteit van flora en fauna, verdergaande zuivering dan de eisen die het Rijk stelt, het vraagt allemaal om maatschappelijke afwegingen die veel verder gaan dan het bewaken van de eigen belangen van groepen in het bestuur. Het zijn nieuwe, maatschappelijke ontwikkelingen, die om andere afwegingen vragen dan voorheen. De kennis die daarvoor nodig is moet het ambtelijk apparaat gaan leveren – en niet de bestuurders, zoals vanuit LTO-kring wordt betoogd. Het moeten gekozen bestuurders zijn die de afwegingen tussen deze doelen maken en zich daarvoor openbaar verantwoorden, rekening houdend met het gemeenschapsgeld dat daarvoor moet worden uitgegeven. Die openbare verantwoording en de beloning of afstraffing bij de verkiezingen vereisen gekozen bestuurders.

Om een gemakkelijke tegenwerping te voorkomen: natuurlijk staan ook de geborgden open voor deze discussies en ook zij hebben oog voor de nieuwe ontwikkelingen. Ik zie heel competente mensen op de geborgde zetels. Maar zij zijn niet gekozen op een programma dat stelling neemt in deze onderwerpen en zij hoeven zich daar niet openbaar voor te verantwoorden.

Ik hoop daarom dat de laatste stap op weg naar het volledig gekozen bestuur binnenkort wordt gezet. Wat mij betreft mag het ook in twee kleine stappen, als dat nodig is. Het huidige model bevoordeelt een aantal zakelijk belanghebbenden en dat is een oneerlijk systeem waar we uiteindelijk vanaf moeten.